

Víte, že...

Průmysl a stavebnictví patří k nejdůležitějším odvětvím národního hospodářství, protože z jejich vývoje se dá usoudit na budoucí růst celé ekonomiky? Ten se měří ukazatelem, který ekonomové nazývají hrubý domácí produkt (HDP). Na jeho dynamice závisí i rozvoj těch sfér, které samy nic hmotného neprodukují, ale jsou pro fungování společnosti nezbytné – školství, zdravotnictví, kultura, správa země a další.

Víte, že v roce 2003 vzrostl proti roku 1994 objem silniční nákladní dopravy 12krát? Že firem bylo 13krát víc než v roce 1990, průmysl měl 1,3 mil. pracovníků, ale více než polovina zaměstnaných v ekonomice pracovala ve službách? Že klesá podíl orné půdy, že počet vyvezených osobních aut stoupl v roce 2004 proti roku 1994 o 250% a přes 36% českého vývozu směřovalo do Německa? Že zahájených staveb rodinných domů bylo o téměř polovinu víc než v roce 2000?

Není-li uvedeno jinak, všechna data se týkají roku 2003.

Organizační struktura národního hospodářství

Dobře hospodařit znamená dobře zacházet se zdroji. Je to tím těžší, čím složitější je systém. Hospodaření v rodině má na jedné straně zdroje, to znamená výtěžky a jiné příjmy rodičů, na druhé straně velmi rozmanité výdaje jejich členů. I nesrovnatelně složitější systém země, národní hospodářství, funguje stejně – vytváří zdroje a dále je spotřebovává. Dochází k tomu díky zákonitostem a vzájemným vazbám, které fungují samy o sobě a potřeba zásahů je ve srovnání s hospodařením rodiny výrazně menší. V tržní ekonomice rozhoduje o umístění zdrojů trh, síla hospodářské politiky závisí na rozhodnutí vlád. Důležitá je i udržitelnost rozvoje. Organizační strukturu národního hospodářství tvoří firmy (podniky), ale také soukromé osoby, které mají postavení podnikatele (více v poznámce s vykřičníkem). Tyto ekonomické subjekty zaměstnávají pracovníky a vyrábějí či poskytují služby. Za tím účelem nakupují suroviny a materiál (i ze zahraničí), investují do strojů a své výrobky pak prodávají (i do zahraničí). Takovýmto způsobem, velmi zjednodušeně popsáno, funguje národní hospodářství.

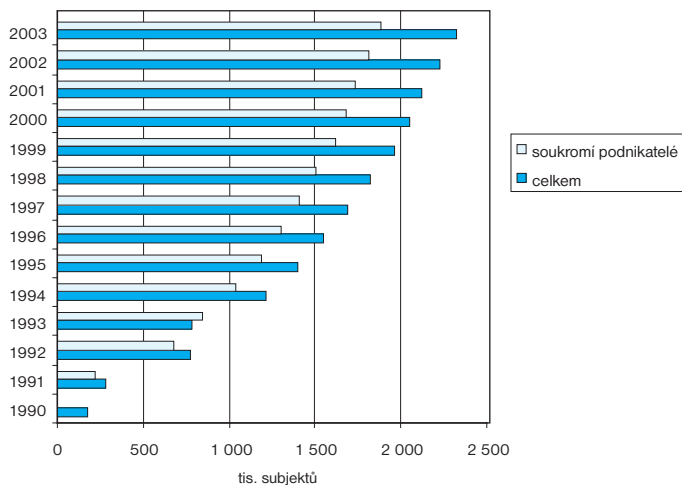
Údaje o organizační struktuře národního hospodářství jsou sestaveny z dat vedených v **Registru ekonomických subjektů (RES)**. V něm jsou evidovány **ekonomické subjekty**, tj. právnické osoby a dále fyzické osoby, které mají postavení podnikatele. Slouží především pro statistická zjišťování.

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti (stav k 31. 12.)

	1993		1995		2000		2003	
	Počet	v %	Počet	v %	Počet	v %	Počet	v %
Celkem	1 250 216	100,0	1 321 096	100,0	2 050 770	100,0	2 325 977	100,0
Zemědělství, myslivost, lesnictví	90 893	7,3	112 816	8,5	130 595	6,4	133 879	5,8
Rybolov a chov ryb	421	0,0	375	0,0	588	0,0	655	0,0
Těžba nerostných surovin	1 039	0,1	637	0,0	558	0,0	620	0,0
Zpracovatelský průmysl	229 521	18,4	185 703	14,1	262 130	12,8	305 272	13,1
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	1 352	0,1	1 546	0,1	1 281	0,1	1 423	0,1
Stavebnictví	171 760	13,7	142 831	10,8	221 417	10,8	256 273	11,0
Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	294 727	23,6	412 289	31,2	638 014	31,1	667 757	28,7
Ubytování a stravování	66 186	5,3	54 347	4,1	97 751	4,8	115 373	5,0
Doprava, skladování a spoje	48 213	3,9	46 835	3,6	70 390	3,4	82 293	3,5
Finanční zprostředkování	3 799	0,3	8 439	0,6	71 321	3,5	70 379	3,0
Činnosti v oblasti nemovitosti a pronájmu; podnikatelské činnosti	220 321	17,6	213 991	16,2	334 317	16,3	426 402	18,3
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	10 237	0,8	9 016	0,7	11 559	0,6	11 702	0,5
Vzdělávání	16 167	1,3	15 258	1,2	23 998	1,2	33 591	1,4
Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	20 268	1,6	26 639	2,0	29 640	1,4	32 701	1,4
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	74 584	6,0	90 150	6,8	156 966	7,7	187 415	8,1

Ekonomické subjekty

V roce 2003 byl počet ekonomických subjektů 13krát vyšší než v roce 1990, počet soukromých podnikatelů vzrostl 15krát. Zatímco v roce 1990 činil podíl státních podniků na úhrnném počtu 2%, v roce 2003 pouze 0,04%. Novým jevem byl příchod zahraničních investorů, kteří vstupovali s kapitálem do českých firem (koupí celého podniku nebo jeho části) nebo stavěli nové firmy tzv. „na zelené louce“. Počet podniků se zahraniční majetkovou účastí v České republice stoupl za uvedené období téměř 12krát, z 9 333 v roce 1990 na 108 960 v roce 2003. Celkem bylo v roce 2003 podle RES zaregistrováno 2 325 977 ekonomických subjektů.

Počty firem se zahraniční majetkovou účastí nemusí zcela vypovídat o jejich podílu na ekonomickém výkonu země. V ČR je však podíl na výkonech průmyslu a zejména na vývozu velmi významný – na tržbách (objemu peněz získaném prodejem výrobků) v průmyslu se podílejí více než polovinou a na přímém průmyslovém vývozu dokonce z více než 70%, přestože zaměstnávají jen 38% počtu zaměstnanců odvětví.

PRŮMYSL

Průmysl je velmi členitým odvětvím národního hospodářství. Zahrnuje těžbu nerostných surovin, zpracovatelský průmysl a výrobu a rozvod elektřiny, plynu a vody. Často používaný výraz „strojírenství“ patří do průmyslového odvětví Výroba a opravy strojů a zařízení.

Po svém vzniku v roce 1918 získalo tehdejší Československo kvalitní průmyslovou základnu s významným zastoupením kovodělného průmyslu, protože české země patřily k průmyslově nejrozvinutějším částem Rakouska-Uherska. Od té doby se struktura průmyslu v různých obdobích měnila podle toho, jak rostla či klesala váha určitých průmyslových odvětví.

V roce 2003 stržily průmyslové firmy za prodej zboží 2,1 bil. korun. Zaměstnávaly 1,3 mil. pracovníků, jejichž počet klesl za léta 1989 až 2004 o 560 tisíc. Na hrubém domácím produktu (HDP), měřícím úhrnné výkonnosti ekonomiky, se podílely z jedné třetiny. Zahraniční investoři oceňují, že čeští pracovníci v průmyslu jsou ve srovnání s pracovníky v jejich mateřských zemích levnější a přitom vysoce kvalifikovaní. Průměrná mzda zaměstnaných v průmyslu v roce 2003 činila 16 308 korun. (Více o zahraničních investorech v části Organizační struktura národního hospodářství).

Aktivní podnikatelské subjekty a průměrný počet zaměstnanců v průmyslu v členění podle odvětví

	Počet aktivních podnikatelských subjektů				Průměrný evidenční počet zaměstnanců (tis. fyz. osob)			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Průmysl celkem	149 530	160 794	160 349	156 124	1 369	1 379	1 350	1 308
v tom:								
C Těžba nerostných surovin	270	289	296	283	59	57	52	50
Těžba energetických surovin	38	42	39	40	51	49	45	43
Těžba ostatních nerostných surovin	232	247	257	243	8	8	7	7
D Zpracovatelský průmysl	148 560	159 730	159 204	154 996	1 237	1 253	1 227	1 192
Výroba potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků	6 320	6 424	6 244	6 186	141	140	139	136
Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	15 061	14 290	13 649	13 544	116	114	104	93
Výroba usní a výrobků z usní	1 060	1 502	1 239	1 078	20	18	16	12
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	26 178	27 793	30 160	29 664	48	50	47	46
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	8 067	9 447	9 262	10 141	52	52	52	52
Výroba koksů, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	15	18	22	21	4	4	3	3
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	1 718	1 905	1 759	1 256	44	42	43	42
Výroba pryžových a plastových výrobků	2 609	3 349	2 501	2 948	54	61	63	67
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	6 839	7 172	7 172	7 201	81	80	78	74
Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	33 806	38 587	37 688	36 961	206	202	195	188
Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.	7 258	7 258	6 911	7 371	149	144	145	144
Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	24 341	27 202	26 458	24 550	148	162	158	157
Výroba dopravních prostředků a zařízení	807	1 263	942	961	102	108	113	110
Zpracovatelský průmysl j. n.	14 481	13 520	15 197	13 114	72	76	71	68
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	700	775	849	845	73	69	71	a

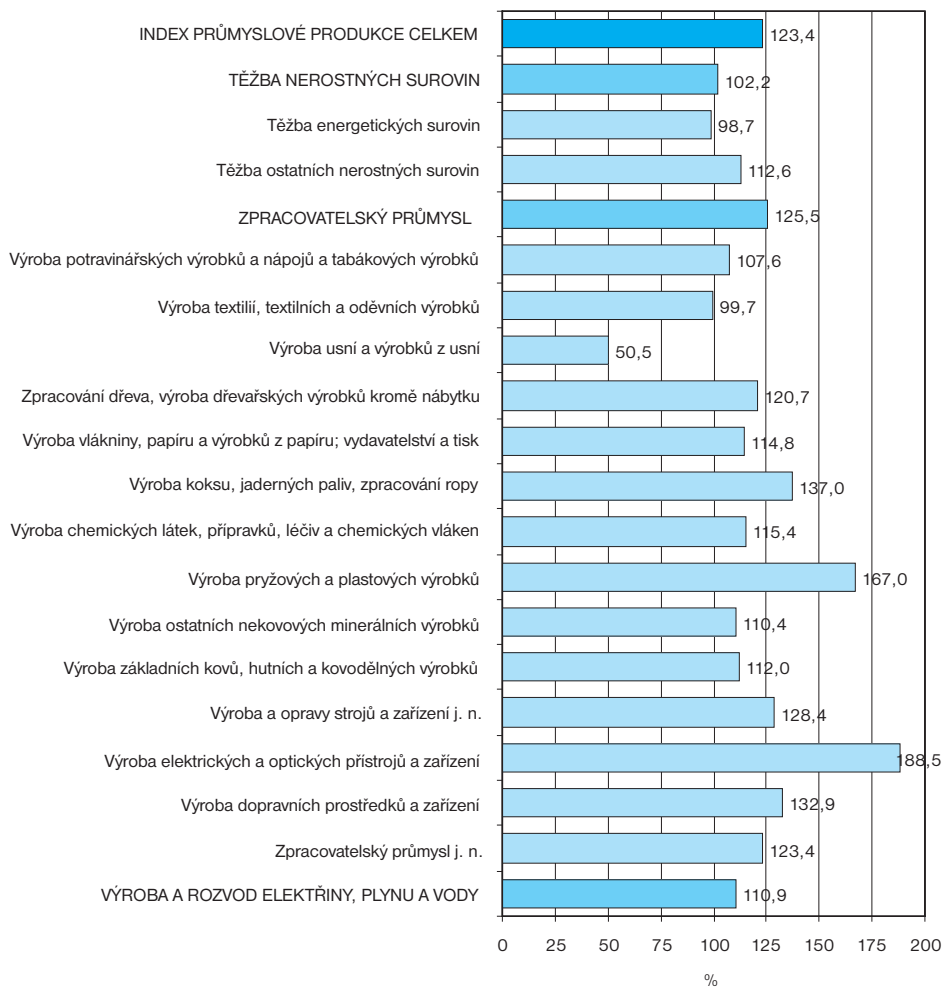
NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Výroba vybraných výrobků

Ukazatel	Měřicí jednotka	1993	1995	2000	2003
Uhlí hnědé	tis. t.	65 119	57 163	49 854	49 792
Hnojiva dusíkatá	tis. t.	194	265	257	251
Plastické hmoty	tis. t.	421	496	628	773
Pytle, sáčky a kelímky z plastů	t	5 535	6 895	20 761	26 215
Portlandský cement	tis. t.	5 393	4 831	4 093	3 502
Jeřáby	ks	594	725	484	917
Energie elektrická	GWh	58 882	60 847	73 466	83 227
Maso hovězí čerstvé nebo chlazené	t	135 965	99 685	74 687	78 680
Maso vepř. čerstvé nebo chlazené	t	252 023	223 257	181 512	227 789
Drůbež nedělená, čerstvá nebo chlazená	t	.	25 274	41 723	74 208
Drůbež nedělená, zmrazená	t	.	92 945	66 011	38 133
Mléko a smetana s obsahem tuku do 6 %	tis. l	659 059	533 132	474 586	496 772
Mléko a smetana s obsahem tuku nad 6 %	tis. l	69 665	85 679	26 032	27 113
Máslo	t	83 193	70 468	63 882	58 108
Sýry a tvaroh	t	108 335	119 161	151 666	149 112
Chléb čerstvý	t	365 865	361 052	335 784	345 828
Pečivo čerstvé běžné	t	199 703	225 308	267 994	279 440
Pečivo čerstvé cukrářské	t	24 775	30 042	43 637	52 495
Destiláty, likéry a ostatní lihové nápoje	tis. l	88 932	77 902	69 367	57 636
Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého, vinný mošt	tis. l	52 480	69 793	53 815	73 978
Pivo	tis. hl	17 366	17 687	17 796	18 216
Minerální vody a sodovky bez přísad	tis. l	181 510	358 348	680 091	846 702
Ostatní nealkoholické nápoje	tis. l	471 731	776 772	1 508 221	1 619 548
Prádlo ložní	tis. kusů	4 527	4 224	3 896	5 021
Koberce a ostatní textilní podlahové krytiny	tis. m ²	10 018	7 270	10 005	7 468
Oděvy nepletené, neháčkované	tis. kusů	8 706	7 013	5 966	5 218
Oděvy pletené, háčkované	tis. kusů	995	1 359	926	1 182
Obuv usňová	tis. párů	15 057	15 002	3 398	1 202
Kabelky	kusy	.	339 865	175 296	114 952
Noviny, časopisy, periodika vycházející nejméně 4x týdně	mil. kusů	963	927	734	480
Mýdla	t	28 417	36 054	36 613	30 392
Lustry a ost. stropní svítidla	tis. kusů	627	635	2 909	5 855
Motorová vozidla pro nákladní dopravu	kusy	33 873	22 052	23 641	666
Motocykly a jízdní kola s pomocným motorem	kusy	20 960	7 210	6 389	i.d.
Kola jízdní	kusy	461 854	518 849	229 377	i.d.
Dřevěný nábytek do ložnic	kusy	68 698	109 676	188 413	226 006
Dřevěný nábytek do jídelen a obývacích pokojů	kusy	143 001	386 423	371 471	1 097 226
Zlatnické, stříbrnické a šperkařské výrobky a jejich díly	mil. Kč	.	539	737	584
Hračky představující zvířata nebo jiné než lidské bytosti	mil. Kč	.	142	166	141
Elektrické vláčky a příslušenství k nim; zmenšené modely a ost.	mil. Kč	.	122	117	1 180
Tužky, tuhy, pastely, kreslicí uhle, psací nebo kreslicí křídly	mil. Kč	189	302	696	681

Během krátkého období let 2000 až 2003 stoupla nejvíce výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 88,5%) a výroba plastů a výrobků z gumy (o 67%). Naopak produkce kožedělného průmyslu klesla na polovinu. Bereme-li růst vybraných výrobků v hmotném vyjádření, pak v roce 2003 bylo proti roku 1993 vyrobeno 4,7krát více litrů minerálních vod, 3,4krát více ostatních nealkoholických nápojů, zatímco objem piva zůstal téměř nezměněn. Řekli byste, že proti roku 1995 byla produkce drůbeže v čerstvém či chlazeném stavu téměř třikrát vyšší a u drůbeže ve zmrazeném stavu poklesla zhruba na polovinu? A že například výroba elektrických vláček a zmenšených modelů vyjádřená v korunách vzrostla během let 1995 až 2003 téměř 10krát a jen v roce 2003 jich bylo vyrobeno za 1,2 mld. korun?

Indexy průmyslové produkce v roce 2003 (2000 = 100)

ZEMĚDĚLSTVÍ

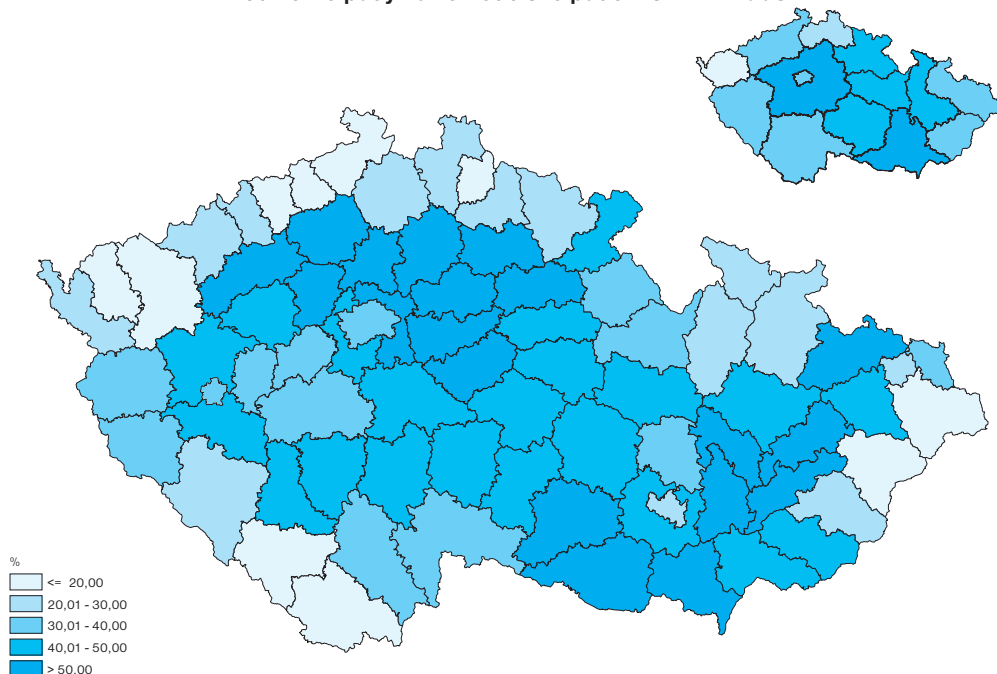
Podíl zemědělství na HDP ukazuje stupeň rozvinutosti země. Čím je nižší, tím je země považována za hospodářsky vyspělejší - její obyvatelé tráví méně času obstaráváním prostředků pro svoji výživu. V České republice pracovalo v roce 2003 v zemědělství 3,4% z celkového počtu zaměstnaných v národním hospodářství a jeho podíl na HDP činil 2,6%. Zemědělství nezajišťuje pouze výživu, ale působí také na životní prostředí, utváření i podobu krajiny.

Podle údajů za rok 2003 bylo pro zemědělství využíváno 54,1% rozlohy země, v roce 1993 šlo o 54,3%. Klesl i podíl orné půdy - na 71,7% úhrnu zemědělských ploch. Vysoké podíly orné půdy jsou zejména ve středních Čechách a na jižní Moravě. Ekologicky bylo v roce 2003 obhospodařováno 4,6% půdy, zatímco v roce 1995 jen 0,4%. Stav hospodářských zvířat s výjimkou drůbeže klesají, roste však jejich užitkovost. Klesá i spotřeba masa, mléka a vajec na jednoho obyvatele. Co pokládáte za hlavní důvody tohoto vývoje? Více než polovina ploch je oseta obilím, ale postupně až na 17% ploch se zvýšil podíl technických plodin, jako je slunečnice, sója, léčivé rostliny, apod. Čím byste vysvětlili snižující se osevní plochy některých druhů plodin?

Bilance půdy (stav k 31. 12.)

	v tis. ha			
	1993	1995	2000	2003
Celková výměra ČR	7 887	7 887	7 887	7 887
v tom:				
zemědělská půda	4 282	4 280	4 280	4 269
z toho:				
orná půda	3 173	3 143	3 082	3 062
chmelnice	11	11	11	11
vinice	16	16	16	17
trvalé travní porosty	873	902	961	971
nezemědělská půda	3 604	3 607	3 607	3 618
Podíl zeměd. půdy na celkové rozloze ČR (v %)	54,3	54,3	54,3	54,1
Podíl orné půdy na zemědělské půdě (v %)	74,1	73,4	72,0	71,7
Ekologicky obhospodařovaná půda	.	15	166	197
Podíl ekologicky obhospodařované půdy (v %)	.	0,4	3,9	4,6

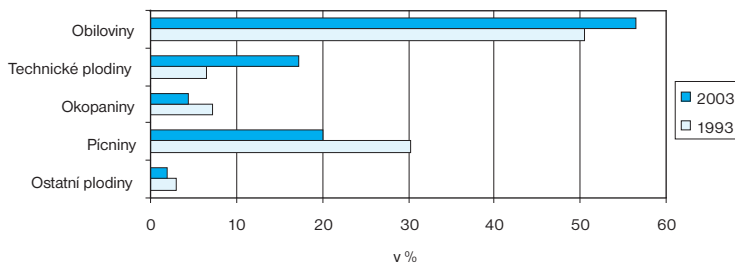
Podíl orné půdy na zemědělské půdě k 31. 12. 2003

Hektarové výnosy sklizně hlavních zemědělských plodin

	v t/ha		
	Průměr let		
	1990-1994	1995-1999	2000-2004
Obiloviny	4,52	4,17	4,45
Luskoviny	2,57	2,38	2,27
Okopaniny	20,22	31,40	37,16
Technické plodiny	.	2,17	2,17
Píceřiny na orné půdě - seno	6,62	6,10	5,71

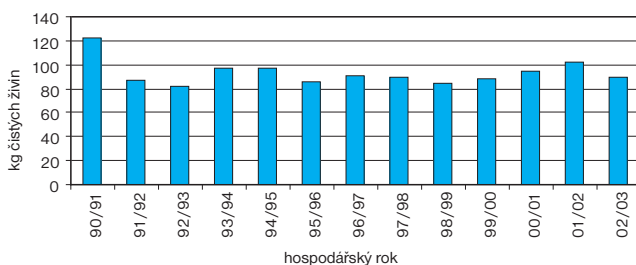
Osevní plochy zemědělských plodin

Sklizeň hlavních zemědělských plodin

	v tis. t		
	Průměr let		
	1990-1994	1995-1999	2000-2004
Obiloviny	7 320	6 765	7 022
Luskoviny	156	127	78
Okopaniny	2 415	5 491	4 590
Technické plodiny	.	784	934
Píceřiny na orné půdě	6 520	4 834	3 356

Spotřeba průmyslových hnojiv na 1 ha zemědělské půdy (bez samostatně hospodařících rolníků)

Stavy hospodářských zvířat

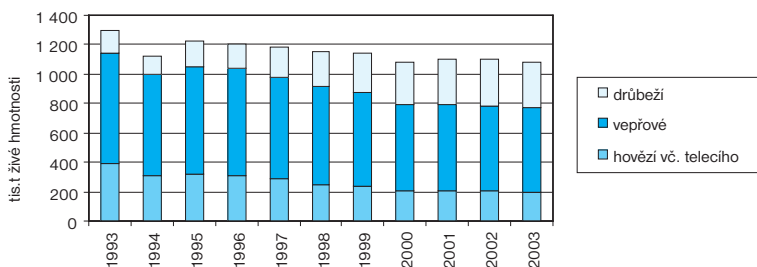
	v tis. ks			
	1993	1995	2000	2003
Skot	2 161	1 989	1 582	1 428
Prasata	4 071	4 016	3 594	3 127
Ovce a berani	196	134	90	116
Drůbež	24 974	27 875	32 043	25 494

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Užitkovost hospodářských zvířat

	Měřicí jednotka	1993	1995	2000	2003
Průměrná roční dojivost 1 krávy	litry	3 823,5	4 117,2	5 254,6	5 756,2
Průměrná roční snáška 1 slepice	ks	241,9	260,7	277,0	275,2

Výroba masa

Výroba, spotřeba, dovoz a vývoz masa, mléka a vajec

	Měřicí jednotka	1993	1995	2000	2003
Maso					
Výroba celkem	tis. t ž. hm.	1 297	1 229	1 084	1 078
Spotřeba na 1 obyvatele	kg	84,3	82,0	79,4	80,6
Dovoz	tis. tun	.	31	61	89
Vývoz	tis. tun	.	12	16	27
Mléko					
Výroba celkem	mil. litrů	3 350	3 031	2 708	2 646
Spotřeba na 1 obyvatele	litry	72,8	64,6	57,8	56,7
Dovoz	mil. litrů	.	5	24	51
Vývoz	mil. litrů	.	17	21	14
Vejce					
Snáška vajec	mil. ks	3 100	3 047	3 064	1 859
Spotřeba na 1 obyvatele	ks	318	290	275	256
Dovoz	tuny	.	2 574	3 467	3 428
Vývoz	tuny	.	5 041	4 311	8 301

MYSLIVOST A RYBÁŘSTVÍ

Pro myslivost je v České republice využíváno 6 755 tis. ha výměry honebních ploch. Tyto honitby zahrnují lesní pozemky, pole a některé vodní plochy. Stavů zvěře jsou sledovány, což má význam pro jejich ochranu a také veterinární medicínu. Znalost početních stavů zvířat pomáhá přirozené rovnováze živočichů v přírodě, brání vyhubení některých druhů nebo naopak jejich nadměrným přírůstkům. V letech 1993 až 2003 stoupaly výrazně stavy vysoké a černé zvěře, což podle zemědělců značně poškozovalo jejich produkci. Na druhé straně dlouhodobě klesá počet zajíců, bažantů a koroptví. Co stojí podle vás za úbytky této zvěře?

Vedle myslivosti využívá přírodní zdroje i rybolov. Vodních ploch je v České republice přibližně 159 tis. hektarů. Ročně se v rybnících, rybochovných zařízeních a ve sportovních revírech uloví přibližně 25 tis. tun sladkovodních ryb, hlavně kapra. Objemy ostatních druhů ryb jsou z pohledu chovu určeného k prodeji nepodstatné. Povodně v roce 2002 sice chov ryb poškodily, ale produkce kapra nebyla výrazněji narušena. V posledních letech stoupá obliba rybiho masa a je ho potřeba více dovážet. V roce 2003 bylo dovezeno za 225 mil. korun ryb a jiných vodních živočichů, a to hlavně z Číny.

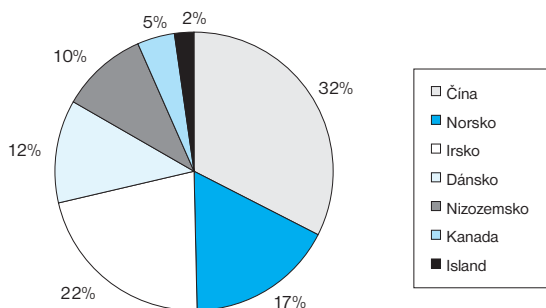
Jarní kmenové stavy zvěře (stav k 31. 3.)

	v kusech			
	1993	1995	2000	2003
Zvěř jelení	20 841	17 712	24 373	23 096
Zvěř srnčí	227 015	221 450	263 609	272 864
Zvěř černá	25 094	26 492	42 831	44 705
Zajíci	396 264	386 652	365 481	329 065
Koroptve	63 833	73 641	52 154	52 852
Bažanti	265 111	244 231	261 536	260 520

Výlov ryb v rybnících a tekoucích vodách

	1993	1995	2000	2003
Výlov ryb celkem v tunách	23 427	22 608	24 129	24 797
z toho (v %):				
kapr obecný	85,8	85,0	85,6	84,5
tolstolobec pestrý a tolstolobik bílý	2,7	1,9	2,2	3,0
pstruh duhový	2,4	3,0	3,0	2,5
amur bílý	1,1	1,3	1,0	1,7
štika	0,9	1,0	1,0	1,0
lín	1,3	1,4	1,1	1,0

Dovoz ryb v roce 2003 podle hlavních zemí

STAVEBNICTVÍ

Stavebnictví patří k významným odvětvím ekonomiky. Jestliže investice do strojů ukazují na budoucí prosperitu, investice do staveb odrážejí rostoucí bohatství země – platí to zejména o výstavbě bytů a nevýrobních budov. Stavby sloužící tzv. infrastruktuře (dálnice, rozvody plynu, elektřiny a vody) stejně jako i stavby výrobních budov mají pro budoucí vývoj země tytéž příznivé dopady jako investice do strojů. Je samozřejmě důležité, kdo výstavbu platí - mohou to být podnikatelé, stát nebo sami lidé. Od poloviny 90. let minulého století to však byli ve stále rostoucí míře také zahraniční investoři. V roce 2003 pracovalo ve stavebnictví 7,9% z celkového počtu zaměstnaných. Nejvíce lidí bylo zaměstnáno ve stavebních firmách o velikosti 25-49 zaměstnanců (viz tabulka - statistická zjišťování byla prováděna u firem s 20 a více zaměstnanci).

Stavební práce podle směru výstavby ^{1/}

	v mil. Kč, běžné ceny			
	2000	2001	2002	2003
Stavební práce celkem	259 670	295 706	311 172	346 752
Stavební práce podle dodavatelských smluv na nové výstavbě, modernizacích a rekonstrukcích v tuzemsku	193 596	219 192	228 344	252 005
v tom (%):				
bytové budovy	15,4	15,0	15,5	17,3
nebytové budovy nevýrobní	19,4	16,4	17,0	16,2
nebytové budovy výrobní	27,5	33,7	30,4	29,5
inženýrské stavby	35,6	33,7	35,8	35,4
vodohospodářské stavby	2,1	1,2	1,3	1,6

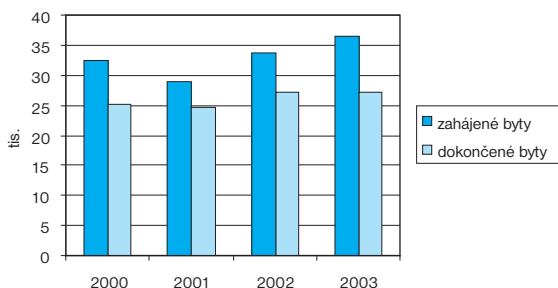
^{1/} údaje vztahující se k souboru všech podniků

Pracovníci ve stavebnictví a zaměstnanci ve stavebních podnicích (s 20 a více zaměstnanci)

	v tis. osob			
	2000	2001	2002	2003
Pracovníci celkem ^{1/}	394,9	380,9	373,8	381,6
Zaměstnanci celkem	164,9	158,6	156,6	153,8
Zaměstnanci podle velikosti podniku:				
20 - 24	9,3	9,3	9,4	9,9
25 - 49	33,4	34,5	35,2	34,6
50 - 74	20,2	19,7	20,6	21,3
75 - 99	13,5	13,6	13,1	12,6
100 - 199	27,4	25,2	25,0	23,8
200 - 299	13,1	13,0	11,6	11,1
300 - 399	8,5	7,1	7,3	6,7
400 - 499	5,1	5,0	4,3	4,9
500 - 999	12,5	11,7	10,5	8,8
1 000 a více	21,9	19,5	19,6	20,1

^{1/} údaj o počtu pracovníků, na rozdíl od ostatních údajů v této tabulce, zahrnuje kromě zaměstnanců ekonomických subjektů podnikatelské sféry i soukromé podnikatele

Bytová výstavba ^{1/}

^{1/} ve stavbách pro bydlení, v domech s pečovatelskou službou, v nebytových objektech, adaptovaných nebytových prostorách

Byty v nových budovách podle způsobu výstavby

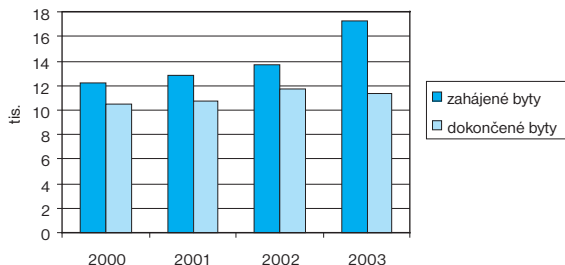
	v %			
	2000	2001	2002	2003
Počet dokončených bytů	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom:				
z cihel, tvárnic a bloků	69,0	71,3	85,0	73,7
z panelových bloků a blokových panelů	22,2	19,4	10,6	22,0
celomontované	6,2	6,3	2,5	3,6
ostatní	2,6	3,0	1,9	0,7

Velikosti bytů v dokončených bytových domech

	2000	2001	2002	2003
Podíl z celkového počtu bytů (%)				
garsoniery	8,5	9,7	11,5	7,9
byty s kuchyní a 1 pokojem ^{1/}	22,8	21,3	31,5	21,2
2 pokoje	37,5	36,7	31,1	38,3
3 pokoje	25,7	25,1	20,7	26,0
4 a více pokojů	5,5	7,2	5,2	6,6
Počet pokojů na 1 byt	2,0	2,1	1,9	2,1
Průměrná obytná plocha 1 bytu (m ²)	45,2	48,0	43,7	49,3

^{1/} vč. dvougarsonier

Byty v rodinných domech

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Velikosti bytů v dokončených rodinných domech

	2000	2001	2002	2003
Podíl z celkového počtu bytů (%)				
garsoniery	0,3	0,4	0,3	0,4
byty s kuchyní a 1 pokojem ^{1/}	1,1	1,2	1,1	1,3
2 pokoje	5,4	5,4	5,4	4,6
3 pokoje	17,0	17,4	15,9	15,9
4 a více pokojů	76,1	75,6	77,3	77,7
Počet pokojů na 1 byt	4,4	4,4	4,4	4,4
Průměrná obytná plocha 1 bytu (m ²)	96,9	96,3	97,0	96,6

^{1/} vč. dvugarsonier

Dokončené bytové a rodinné domy v nové výstavbě

	Celkem	v tom	
		bytové domy	rodinné domy
2000 - počet domů	10 031	330	9 701
počet bytů	16 392	5 926	10 466
2001 - počet domů	10 294	322	9 972
počet bytů	16 605	5 912	10 693
2002 - počet domů	11 335	326	11 009
počet bytů	18 110	6 393	11 717
2003 - počet domů	11 205	433	10 772
počet bytů	19 117	7 720	11 397

Téměř celá 90. léta nová bytová výstavba skomírala. Poté však došlo ke změně – mezi lety 2000 až 2003 vzrostl počet zahajovaných staveb bytů rychleji než počet bytů dokončených. Důvodem byla lepší možnost získat hypoteční úvěr od bank a úvěr od stavebních spořitelen. Peníze na bydlení se ve srovnání s 90. léty začaly půjčovat při výrazně nižších úrokových sazbách. Nabídka bank oslovila širší počet uchazečů, nejen bohaté rodiny, jako v předchozím období.

Zahajovaná výstavba v bytových domech vzrostla v roce 2003 proti roku 2000 o 41,5 %, u bytů v rodinných domech 8,9 %.

Byty v bytových domech se staví o něco větší, v rodinných domech zůstává jejich velikost přibližně stejná.

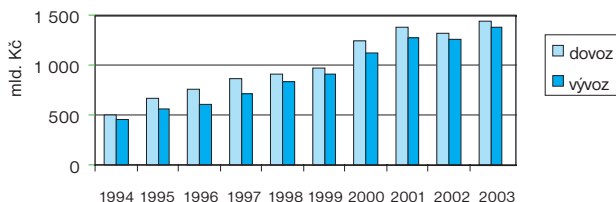

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Česká republika je zemí s intenzivní zahraničně-obchodní výměnou zboží. Více než polovina vytvořeného produktu se vyváží. Hodnota dovozu je rovněž významná, protože většina důležitých strategických surovin se na území ČR nevyskytuje buď vůbec nebo jen v malém množství (ropa, zemní plyn, rudy). Rozdíl mezi hodnotou vývozu a hodnotou dovozu se nazývá obchodní bilance. Je výsledkem vzájemné výměny zboží. Pokud se setkáte s výrazem záporná obchodní bilance či obchodní deficit, není tím míněno nic jiného, než že dovoz převyšuje vývoz. Chce-li země v takové situaci svůj zahraniční obchod zlepšit, musí více vyvážet než dovážet (docílit vyššího objemu vývozu než dovozu). V zahraničním obchodě ČR hraje významnou roli dovoz a vývoz strojů.

Nezáleží však pouze na tom, kolik tun (či jiných měřicích jednotek) zboží se doveze či vyveze. Jde také o to, jak se vyvíjejí ceny dovozu a ceny vývozu. Jejich vzájemný vývoj může totiž výsledek zahraničního obchodu zlepšovat nebo naopak zhoršovat. Troufnete si odhadnout, jak se do velikosti záporné obchodní bilance promítne stav, kdy ceny vývozu z dané země rostou a ceny dovozu naopak klesají? Je taková situace pro zahraniční obchod země výhodná?

Zahraníční obchod

Zahraníční obchod

	v mil. Kč			
	1994	1995	2000	2003
Dovoz	498 377	665 740	1 241 924	1 440 723
Vývoz	458 842	566 171	1 121 099	1 370 930
Bilance	-39 535	-99 569	-120 825	-69 793

Naši nejvýznamnější obchodní partneři - dovoz

	v mil. Kč				
	1994	1995	2000	2003	2003 - podíl na celku (%)
Německo	149 446	209 668	400 538	469 319	32,6
Itálie	24 099	35 485	64 194	76 501	5,3
Slovensko	65 841	78 424	74 582	74 713	5,2
Francie	18 002	26 897	61 643	70 975	4,9
Rusko	36 382	49 778	80 237	65 834	4,6
Rakousko	40 147	45 981	61 332	61 757	4,3
Polsko	12 888	18 079	44 332	59 809	4,2

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Naši nejvýznamnější obchodní partneři - vývoz

	v mil. Kč				
	1994	1995	2000	2003	2003 - podíl na celku (%)
Německo	156 439	209 579	453 521	507 154	37,0
Slovensko	67 800	79 480	86 056	109 114	8,0
Rakousko	32 915	37 323	66 956	85 617	6,2
Polsko	15 899	25 497	60 898	65 673	4,8
Francie	11 280	15 074	45 085	64 884	4,7
Itálie	19 060	21 112	42 388	60 713	4,4
Rusko	15 784	16 726	14 915	16 440	1,2

Dovoz vybraného zboží

	Měřicí jednotka	1994	1995	2000	2003
Ropa	tis. tun	6 493	6 948	5 819	6 344
Zemní plyn	mil. m ³	7 322	8 049	9 550	6 914
Železná ruda	tis. tun	7 283	9 146	6 933	8 222
Bavlna	tis. tun	55	61	65	53
Vlna	tis. tun	6	7	20	22
Rýže	tis. tun	42	63	55	60
Osobní automobily	kusy	77 902	123 210	121 882	157 631

Vývoz vybraného zboží

	Měřicí jednotka	1994	1995	2000	2003
Barevné televizory	tis. kusů	34,3	19,0	1 308,0	946,9
Obuv	mil. párů	18,7	16,8	12,4	8,1
El. motory na střídavý proud	tis. kusů	947	1 001	4 150	4 916
Osobní automobil	kusy	103 713	121 360	325 081	332 756
Bižuterie	mil. Kč	2 405	3 069	7 054	8 723
Chmel	tuny	7 562	6 530	4 650	4 397
Pivo	mil. l	154	155	167	218

V posledních letech se České republice daří zlepšovat zápornou obchodní bilanci. Neméně příznivě lze však hodnotit také vývoz v průběhu 90. let, kdy se českým firmám podařilo prosadit i na trzích s velkou konkurencí. Největšími obchodními partnery ČR jsou země Evropské unie. V roce 2004 směřovalo do Německa 36,2% celkového vývozu a dovoz z Německa se na celkovém dovozu podílel ze 31,7%.

Přes polovinu českého vývozu tvoří stroje a dopravní prostředky. Počet vyvezených osobních automobilů v roce 2004 byl proti roku 1994 vyšší o 233%. Velmi rychle roste také vývoz výpočetní techniky při významném dovozu především komponent tohoto zboží z Asie. S Čínou, ale také s Ruskem, odkud je dovážena velká část objemu ropy a plynu ke zpracování, má Česká republika zápornou obchodní bilanci. Naopak přebytek obchodní bilance máme se zeměmi EU.

SLUŽBY

Stejně jako v mnoha rozvinutých zemích pracuje i v České republice v sektoru služeb nadpoloviční většina z celkového počtu zaměstnaných v národním hospodářství. Takovýto podíl je znakem vyspělé struktury ekonomiky.

Služby je možné chápat jako „nejmladší“ druh ekonomické činnosti lidí. Sami víte, že v dávných dobách představovalo zemědělství a lov hlavní a v podstatě jedinou hospodářskou aktivitu, v antice a středověku pak přistoupila řemesla a obchod. Od 19. století došlo k výraznému posunu díky novým objevům a technickým novinkám. Vznik manufaktur zahájil obrovskou průmyslovou éru vrcholící ve 20. století.

„Obsluha“ rostoucí ekonomiky si však žádala rozvoj služeb. Vznikaly stále nové a ve druhé polovině minulého století začal sektor služeb v ekonomikách vyspělých zemí podílem na zaměstnanosti a HDP převažovat nad sektorem průmyslu. V České republice pracovalo v roce 1993 ve službách 48,5% zaměstnaných v národním hospodářství, v roce 2003 tento podíl vzrostl na 56,1 %. Zcela nové druhy služeb vznikly v souvislosti s globalizací a informatikou.

Zaměstnanci v národním hospodářství

	1993		1995		2000 ¹⁾		2003 ¹⁾	
	tis. osob	%	tis. osob	%	tis. osob	%	tis. osob	%
Celkem	4 852,7	100,0	3 123,1	100,0	4 731,6	100,0	4 733,2	100,0
Sektor primární	444,3	9,2	298,9	9,6	311,1	6,6	266,5	5,6
sekundární	2 051,9	42,3	1 353,8	43,3	1 798,0	38,0	1 810,1	38,3
terciární	2 356,5	48,5	1 470,4	47,1	2 620,1	55,4	2 655,4	56,1

¹⁾ údaj celkem včetně zaměstnanců, u kterých nebylo zjištěno zařazení do sektoru

Popsaný historický vývoj se odráží i v sektorovém rozdělení národního hospodářství.

Primární sektor představuje sektor prvovýroby, tj. zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a těžbu nerostných surovin.

Sekundární sektor zahrnuje sektor zpracovatelského průmyslu (tj. výrobu výrobků a polotovarů), výrobu elektřiny a odvětví stavebnictví.

Terciární sektor obsahuje služby, tj. obchod, opravy motorových vozidel a zboží, pohostinství a ubytování, cestovní ruch, dopravu a spoje, peněžnictví a pojišťovnictví, činnosti v oblasti nemovitosti a pronájmu, veřejnou správu, obranu a sociální zabezpečení, školství, zdravotnictví, podnikatelské činnosti a ostatní služby.

Obchod

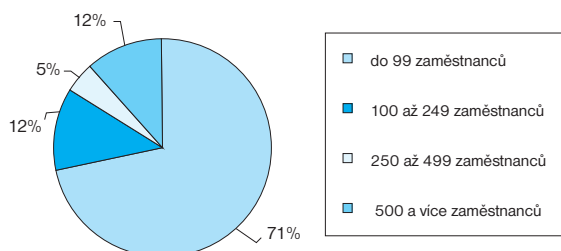
Základní ukazatele v odvětví obchodu obsahují údaje o podnicích s převažující činností obchod, tj. prodej, údržba a opravy motorových vozidel a prodej pohonných hmot, velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu a maloobchod, opravy spotřebního zboží.

Základní ukazatele v odvětví obchodu

	2000	2001	2002	2003
Počet podniků (firem)	266 959	251 028	258 943	.
Počet pracovníků	753 562	770 648	734 811	774 032
z toho: pracující majitelé	265 556	278 383	240 221	233 181
Průměrná hrubá měsíční mzda na 1 osobu (Kč)	12 657	13 636	14 342	14 708
Tržby (mil. Kč)	2 070 851	2 263 673	2 323 077	2 618 110

V letech 2000 až 2003 ubývalo firem působících v obchodě, přičemž ale počet pracovníků rostl. Zvyšuje se tedy velikost firem a jejich majitelé zaměstnávají více lidí (počet pracujících majitelů naopak o 12% poklesl). Tržby za uvedené období rostly podstatně rychleji (+26,4%) než počet pracovníků (+2,7%) a průměrná mzda (+16,2%).

Tržby obchodu podle velikosti subjektů v roce 2003

V průběhu 90. let vzniklo v maloobchodní síti velké množství nových subjektů. V roce 1999 působilo v ČR 109 126 maloobchodních jednotek s prodejní plochou 10 150 041 m² a počtem zaměstnanců 304 990. V malých obcích prodejny zanikaly. Od druhé poloviny 90. let nastoupily na český trh supermarkety, hypermarkety a tzv. diskontní prodejny (prodej omezeného sortimentu velmi levného zboží). Trvdá konkurence mezi těmito hlavně zahraničními obchodními řetězci byla jednou z rozhodujících příčin, proč spotřebitelské ceny po roce 2000 rostly jen velmi mírně. Domníváte se, že působení velkých obchodních řetězců má u nás i jiné dopady než je stlačování cen pro spotřebitele?

Cestovní ruch

Do statistiky cestovního ruchu jsou zahrnuty údaje o kapacitě a výkonech hromadných ubytovacích zařízení a o účastnících zahraničního cestovního ruchu.

Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu

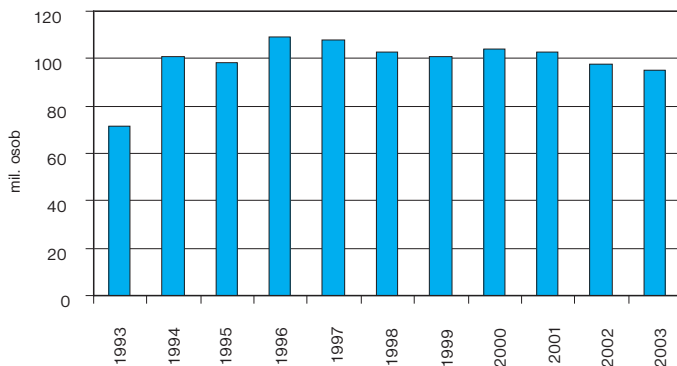
	2000	2001	2002	2003
Hromadná ubytovací zařízení	7 377	7 013	9 098	8 211
Lůžka (tis.)	420	399	485	448
Místa pro stany a karavany (tis.)	39	37	40	47
Příjezdy hostů celkem (tis.)	10 446	10 571	9 610	11 346
z toho cizinci	4 489	5 110	4 579	5 076
Přenocování hostů celkem (tis.)	45 661	37 720	33 295	39 343
Průměrná délka pobytu (ve dnech)	5,4	4,6	4,5	4,5
z toho cizinci	4,5	4,2	4,2	4,3

V období 2000 až 2003 bylo pro cestovní ruch České republiky typické, že přijíždělo více hostů, ovšem na stále kratší dobu. V roce 2003 přijala hromadná ubytovací zařízení pro cestovní ruch o 8,6% turistů více než v roce 2000, z toho cizinců bylo o 13,1% více. Cizinci se na počtu ubytovaných hostů podíleli méně než polovinou. Délka pobytu se zkrátila z 5,4 dne v roce 2000 na 4,5 dne v roce 2003. Počet lůžek se zvýšil o 6,7% na 448 tisíc. Výjezdů českých občanů do zahraničí bylo v roce 2003 o 16,4% více než v roce 1993, ovšem od roku 1995 je patrný jejich pokles.

Cestovní ruch přináší České republice každoročně významné finanční přínosy. Jestliže v roce 1993 činily příjmy z pobytu cizinců 45,4 mld. korun, pak v roce 2003 už 100,3 mld. korun (nejvíce peněz, 124,9 mld. korun, připlynulo do ČR v roce 1998). Atraktivní jsou kromě přírodních krás i pamětihodnosti. Víte, že v roce 2004 bylo na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO zařazeno už 14 českých měst? Která dvě kromě Prahy byla mezi prvními?

Příjezdy zahraničních návštěvníků do ČR ¹⁾

¹⁾ rok 1993 bez úseku státní hranice se Slovenskem

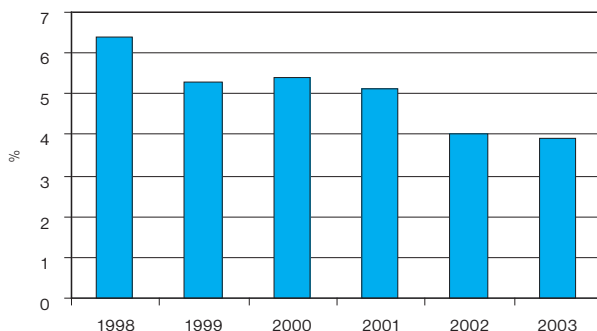
Výjezdy občanů ČR do zahraničí

	v tis. osob			
	1993 ¹⁾	1995 ²⁾	2000	2003
Celkem	30 981	44 873	38 177	36 074
z toho přes hraniční přechody:				
s Německem	16 497	16 131	10 817	9 947
s Rakouskem	7 415	7 284	6 857	7 395
s Polskem	6 509	14 925	10 341	7 888
se Slovenskem		6 248	8 756	8 806

¹⁾ bez úseku státní hranice se Slovenskem

²⁾ do srpna bez železničních hraničních přechodů se Slovenskem

Podíl příjmů z cestovního ruchu na HDP

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Doprava

Poloha uprostřed Evropy dělá z České republiky rušnou obchodní křižovatku. V období 1994 až 2003 došlo k velmi výraznému růstu silniční nákladní dopravy (bylo přepraveno 12krát více objemu) při mírném poklesu železniční, letecké a vodní dopravy. Jaké jsou podle vás následky takového výrazného posunu? Jak by se daly změnit?

V roce 2003 bylo proti roku 1994 přepraveno na železnici o 28 % méně osob, v silniční dopravě dokonce o 57 % méně. Letadlo však použilo jako dopravní prostředek ve srovnání s rokem 1994 téměř 3,5krát více lidí.

Výkony nákladní dopravy

Doprava	Měřicí jednotka	1994	1995	2000	2003
Železniční	tis. t	97 033	108 871	98 253	93 292
Silniční	tis. t	37 098	578 796	414 725	447 956
Vnitrozemská vodní	tis. t	4 906	4 441	1 906	1 276
Potrubní: ropa	tis. t	6 920	7 083	8 346	8 962
zemní plyn	mil. m ³	44 400	48 882	44 217	40 007
Letecká	t	27 677	17 562	18 950	19 852

Výkony osobní dopravy

Doprava	1994	1995	2000	2003
Železniční	242 182	227 147	184 735	174 179
Silniční	987 000	644 000	439 000	417 000
Letecká	1 358	1 857	3 484	4 584

v tis. osob

Infrastruktura silniční dopravy

	1995	2000	2003
Délka silnic a dálnic celkem	55 500	55 408	55 447
Dálnice v provozu	414	499	518
Silnice	55 086	54 909	54 929
v tom silnice I. třídy	6 459	6 031	6 121
silnice II. třídy	14 273	14 688	14 667
silnice III. třídy	34 354	34 190	34 141

v km

Počty vozidel

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Osobní automobily	3 192 532	3 391 541	3 492 961	3 439 745	3 438 870	3 529 791	3 647 067	3 706 012
Nákladní automobily	225 477	246 621	260 276	268 259	275 617	296 412	323 434	340 094
Motocykly	918 159	929 627	927 080	799 647	748 140	755 482	760 219	751 634

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

Hrubý domácí produkt (HDP) je základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti celé ekonomiky. Jak z názvu vyplývá, je měřítkem produktu, ukazatelem nově vytvořené hodnoty a slouží k odhadu a srovnávání míry ekonomického rozvoje dané země. Jestliže HDP je v penězích vyjádřená hodnota všeho, co bylo vyprodukováno v zemi za jeden rok, je důležité zdůraznit, že řeč je o nově vytvořené hodnotě - do HDP se nezapočítávají suroviny a materiály spotřebované při výrobě (tzv. mezispotřeba), protože ty už jsou výsledkem produkce minulých období. Sečtením této nově vytvořené hodnoty (ekonomové hovoří o hrubé přidané hodnotě) za jednotlivá odvětví dostáváme HDP zjištěný tzv. výrobní metodou.

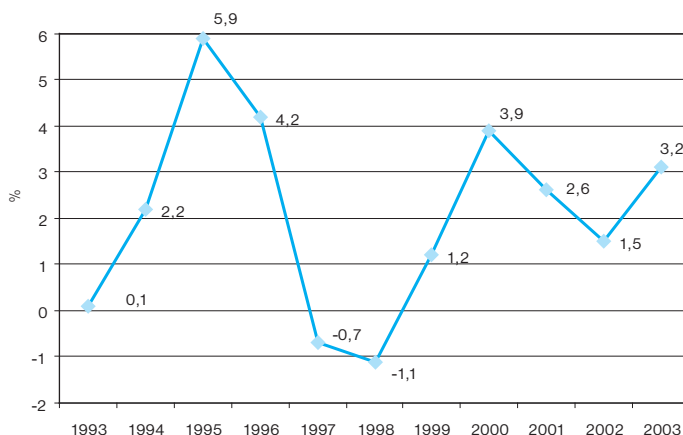
HDP je však také možné určit tzv. výdajovou metodou, shrnutím hodnot spotřebovaných domácnostmi a ve sféře spravované státem, připočtením investic a zohledněním výsledku zahraničního obchodu (rozdílu mezi vývozem a dovozem). Zjistit velikost HDP je značně složité, poznamenejme tedy jen, že třetí metodou je výpočet používající příjmy.

Pomocí HDP můžeme sledovat vývoj hospodářství v čase. Pro mezinárodní srovnání je také významný HDP připadající na jednoho obyvatele.

Je tedy HDP měřítkem bohatství země? Ne tak docela, jak ukazuje příklad. Po katastrofálních povodních v srpnu 2002 bylo mnoho práce s úklidem zasažených oblastí, výstavbou zničených domů a budov, mostů, s kácením poškozených stromů a sázením nových, někde i regulací toků. Výkony všech odvětví, která se na obnově podílela - zejména však stavebnictví - byly samozřejmě zahrnuty do HDP, který tím vzrostl. Vzrostlo však úměrně tomu také bohatství země? Spíše ne. Vždyť se přece „pouze“ nahrazovalo, co povodeň zničila. Musíme připustit, že nově postavený dům má zřejmě vyšší hodnotu, než původní starší dům - o tento rozdíl je tedy jeho vlastník „bohatší“. Určitě však ne o tolik, kolik odpovídá vykázané přidané hodnotě při jeho stavbě, z národohospodářského pohledu pak přírůstku HDP.

Moderní ekonomové doporučují používat pro měření rozvinutosti země více ukazatelů než pouze HDP - zejména charakteristik životního prostředí a kvality života. Více o HDP a jeho sporných vlastnostech najdete i v komentářích kapitoly ČR a svět.

Meziroční procentuální přírůstky/úbytky hrubého domácího produktu ČR ve stálých cenách

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

V roce 2003 se Hlavní město Praha podílelo více než čtvrtinou na HDP České republiky (v roce 1993 jen z 19,6%). Druhé místo zaujímá Moravskoslezský kraj, jehož podíl se však za uvedené období snížil na 10,4 %. Které další kraje zvýšily a které snížily svůj podíl na HDP České republiky? Co vede podle vás k posilování podílu Prahy?

Regionální struktura HDP

Území	v %			
	1993	1995	2000	2003
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0
kraje:				
Hl. m. Praha	19,6	21,5	24,7	25,7
Středočeský	8,6	8,3	9,0	9,0
Jihočeský	5,6	5,5	5,5	5,4
Plzeňský	5,3	5,4	5,2	5,0
Karlovarský	2,9	2,7	2,4	2,3
Ústecký	7,6	7,7	6,6	6,4
Liberecký	3,7	3,5	3,5	3,4
Královéhradecký	4,8	4,6	4,7	4,7
Pardubický	4,4	4,3	4,2	4,1
Vysočina	4,2	4,1	4,0	3,9
Jihomoravský	10,8	10,3	10,1	10,3
Olomoucký	5,2	5,1	4,9	4,8
Zlínský	5,2	5,1	4,8	4,6
Moravskoslezský	12,1	11,9	10,4	10,4

Podíl odvětví národního hospodářství na HDP České republiky

	v %			
	1993	1995	2000	2003
Národní hospodářství celkem	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom:				
Zemědělství a lesní hospodářství	5,3	4,1	3,8	2,8
Dobývání nerostných surovin	2,8	2,4	1,5	1,3
Zpracovatelský průmysl	24,5	23,0	26,5	26,2
Výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	6,0	5,2	4,7	4,1
Stavebnictví	7,8	8,7	6,7	6,6
Obchod, opravy spotřebního zboží	11,7	12,4	12,1	11,7
Pohostinství a ubytování	1,9	2,5	2,1	2,1
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	8,6	10,3	9,8	10,8
Peněžnictví a pojišťovnictví	6,4	2,8	2,9	3,3
Komerční služby	11,9	13,7	14,2	14,6
Veřejná administrativa	4,4	5,3	5,3	5,7
Školství	3,0	3,9	3,8	4,0
Zdravotnictví, veter. a sociální činnost	3,0	2,7	3,6	4,1
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2,5	3,1	3,1	2,7

Klesá podíl zemědělství a těžby na HDP, stoupá už tak vysoký podíl zpracovatelského průmyslu. Na růstu podílu v odvětví dopravy, pošt a telekomunikací se určitě podílel bouřlivý vývoj v používání mobilních telefonů. Řekli byste, že čím více používáte svůj mobil (a přirozeně více platíte operátorovi za tuto službu), tím více se vy sami podílíte na růstu HDP, protože i tím roste přidaná hodnota v telekomunikačním odvětví?

Zkuste posoudit změny podílů i v dalších odvětvích a vyhodnoťte podle nich celkové posuny ve struktuře národního hospodářství. Jsou pozitivní?

CENY

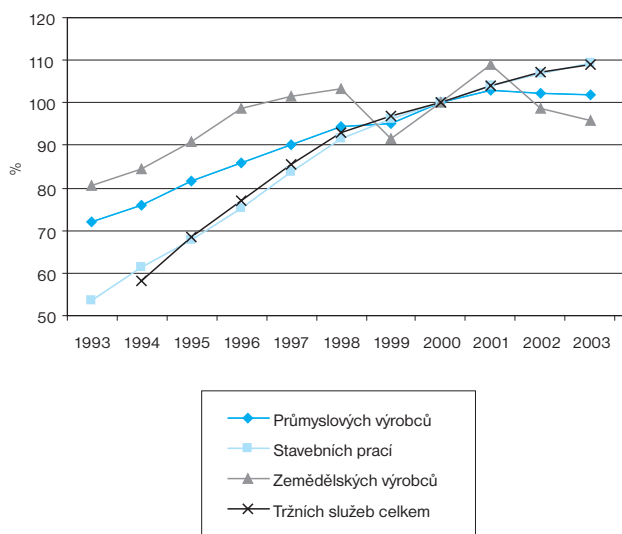
Růst či pokles cen v ekonomice měří cenové indexy. Porovnávají cenovou úroveň daného období s cenovou úrovní období zvoleného pro srovnání - tím se zjistí změny například proti stejnému období předchozího roku či měsíce. Vývoj spotřebitelských cen zajímá nejširší okruh lidí, protože s ním mají osobní zkušenost - nakupuje téměř každý. Vývoj tohoto indexu měří míru inflace (zdražení). Hraje důležitou roli také při propočtu tzv. reálné mzdy. Nebudeme opakovat, co už jsme podrobně rozebrali a pro lepší pochopení nalistujeme stránky s podrobným vysvětlením v kapitolách Životní úroveň a také Zaměstnanost a nezaměstnanost. Cenová statistika však sleduje nejen ceny pro spotřebitele, ale daleko širší cenové spektrum (přehled v poznámce s vykřičníkem).

Stejně jako jsme si v kapitole Zaměstnanost vysvětlili rozdíl mezi nominální a reálnou mzdou, narážíme na pojmy „nominální“ a „reálný“ také u HDP. A opět jsou v tom ceny. Záleží totiž na tom, v jakých cenách HDP počítáme. Když násobíme objem produkce cenami platnými v běžném období, získáme HDP v běžných cenách. Na jeho případném růstu se však podílí jak vyšší objem produkce, tak i změněné ceny. Aby se získal „reálnější“ pohled na vývoj ekonomiky, snaží se statistici vliv změn cen vyloučit. Převádí HDP v běžných cenách do tzv. cen stálých. Tomuto přepočtu říkájí nepřiliš hezkým slovem „deflování“ a používají k němu právě cenové indexy. Výsledkem je HDP očištěný o vliv cen. Pokud se setkáte s pojmem reálný HDP, jde o HDP vyjádřený ve stálých cenách.

Co tvoří cenovou statistiku ČSÚ a jaké se počítají cenové indexy? U spotřebitelských cen, u tzv. výrobních cen (cen průmyslových výrobců, cen stavebních prací a stavebních objektů, cen zemědělských výrobců), cen lesnictví u surového dříví, cen tržních služeb, dovozních a vývozních cen a cen mezinárodní dopravy, světových cen průmyslových surovin a potravin, cen bankovních služeb ve styku se zahraničím.

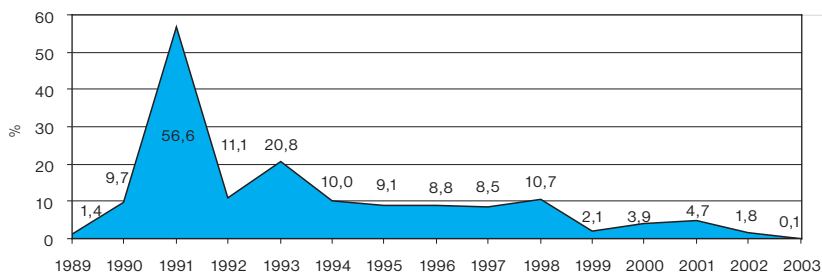
Indexy cen výrobců (průměr roku 2000=100)

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Vývoj spotřebitelských cen zachycuje jejich skokový růst v roce 1991 až po faktickou stagnaci v roce 2003. Po šoku z liberalizace cen počátkem 90. let docházelo ke zmírnění tempa růstu spotřebitelských cen a Česká republika tak patřila, ve srovnání se svými středoevropskými konkurenty reformujícími své ekonomiky, k zemím s nejnižší inflací. V roce 2003 byl růst spotřebitelských cen nižší než v zemích EU 15.

Míra inflace

Změny cen (míra inflace) zajímají také zaměstnance a zaměstnavatele, jejichž zástupci mezi sebou (a za účasti národní banky a vlády) vyjednávají o růstu mezd pro další rok. Když rychleji rostou ceny, požadují odborové svazy jako zástupci zaměstnanců také vyšší růst mezd, aby se zmírnily nepříznivé dopady na zaměstnance, které jim může způsobit zdražení. Přitom se však váží na lékárnických vahách – pokud by byl růst mezd příliš rychlý, snadno by převýšil růst produktivity práce (ta měří výkon na jednoho pracovníka). To by nebylo pro ekonomiku příznivé. Na druhé straně však rychlejší růst mezd podporuje utrácení. A protože souhrnný ekonomický výkon země je měřen ukazatelem vycházejícím právě z výdajů (HDP), pak takovéto chování domácností přispívá i k rychlejšímu růstu ekonomiky. Pokud vás právě tohle zajímá, nalistujte si více o HDP v této kapitole.

Míra inflace nesouvisí jen s nákupy a tedy spotřebou domácností. Podle pohybu cen se rozhoduje o dalších velmi důležitých věcech, které ovlivňují chod ekonomiky. Když ceny rostou, rozhodne se národní banka zdražit peníze, aby zabránila ještě rychlejšímu cenovému nárůstu, který může mít na hospodářství země zhoubný vliv. Udělá to tak, že zvýší úrokové sazby, což vyvolá zájem o investování v dané zemi u investorů hlavně z těch regionů světa, kde jsou úrokové sazby nižší. Ti pak nakupují měnu dané země, čímž posiluje její směnný kurz. Pokud se rozhodnou v této zemi přímo investovat, využívají svých vazeb na mateřskou firmu, zčásti dováží věci potřebné pro výrobu či naopak vyváží hotové výrobky (většinou fungují oba toky současně). To samozřejmě podporuje zahraniční obchod. Jeho dobré výsledky pak znovu posilují měnu, čímž klesá inflace a zvyšuje se konkurenceschopnost země. Zdá se vám ekonomie příliš suchá věda nebo se ji rozhodnete studovat? Proč? A proč ne?

Průměrné ceny zboží a služeb (reprezentantů) zařazených do spotřebního koše¹⁾

v Kčs, Kč

Druh zboží a služeb	1989	1993	1995	2000	2003	
Potraviny a nealkoholické nápoje						
chléb konzumní kminový	kg	2,80	9,60	11,29	14,80	15,56
maso hovězí						
přední s kostí	kg	17,00	42,75	63,31	74,75	69,34
zadní bez kostí	kg	46,00	88,42	127,14	153,66	144,71
maso vepřové						
bůček	kg	20,00	51,11	68,70	71,51	62,94
pečené	kg	46,00	93,37	121,47	123,76	107,00
kuře kuchaňé I. jakost	kg	30,00	50,75	48,85	61,65	53,60
šunkový salám	kg	.	.	132,72	129,62	113,63
filé mražené	kg	25,00	83,66	85,55	118,99	114,16
mléko polotučné	l	2,00	8,43	9,63	12,54	13,38
Eidamská cihla	kg	23,00	84,67	99,10	112,12	108,53
vejce čerstvá	kus	1,20	2,55	2,04	2,89	3,11
máslo čerstvé I. jakost	kg	40,00	78,32	92,44	91,00	111,77
pomeranče I. jakost	kg	.	.	26,65	25,69	31,13
banány žluté I. jakost	kg	.	.	20,84	25,98	22,93
brambory čerstvé pozdní	kg	1,60	3,54	9,70	7,02	14,19
cukr	kg	8,00	19,62	21,19	21,09	17,69
káva pražená zrnková (Standard)	100 g	24,00	136,00	23,48	11,92	6,75
čokoláda mléčná tabulková I. jakost	100 g	11,00	11,90	13,81	17,74	19,05
restaurační stravování						
- svičková na smetaně	1 porce	11,36	25,40	34,80	44,19	45,68
Alkoholické nápoje, tabák						
pivo 10° světlé lahvové	0,5 l	2,50	5,80	6,08	7,62	14,45
jakostní víno bílé	l	28,00	41,42	47,29	57,43	61,45
rum tuzemský tmavý	l	100,00	130,72	138,59	165,49	169,45
Tabák:						
Sparta light s filtrem	krabička	14,00	24,60	27,90	40,99	42,00
Petra s filtrem	krabička	.	.	24,57	39,10	40,00
Odivání a obuv						
pánská košile	1 ks	155,55	236,53	260,85	402,81	506,54
pánská vycházková obuv celoroční	1 pár	348,04	750,92	932,10	1 305,62	1 455,77
dámská vycházková obuv celoroční	1 pár	380,00	655,24	786,14	1 154,73	1 342,27
Doprava						
auto Škoda Favorit 136 L	1 ks	84 600,00	191 191,73	.	.	.
auto Škoda Felicia 135 Lx	1 ks	.	.	217 929,91	229 749,66	.
auto Škoda Fabia 1,9 SDI classic (47kw)	1 ks	.	.	.	.	356 666,97
Bytové vybavení						
televizní přijímač barevný stolní	1 ks	13 000,00	13 336,34	13 929,69	10 972,81	8 652,55
digitální zvuková deska (CD nosič)	1 ks	.	.	236,73	409,04	384,12
Bydlení, voda, energie, paliva						
čistý nájem - byt I. k. - 3 obytné místnosti	měsíc	358,00	460,03	530,71	1 531,21	1 811,32
čistá úhrada za užívání bytu SBD						
- byt I. k. - 3 obytné místnosti	měsíc	200,50	460,63	431,53	763,07	1 015,83
benzín automobilový 91 O special	l l	8,00	18,79	19,08	28,43	24,40
odvoz popela (poplatek za 110 l nádobu)	rok	61,37	496,09	810,20	1 252,14	1 266,32
vodné a stočné	m ³	.	.	15,59	31,50	40,10
elektrina (sazba D02)	kWh	1,05	1,64	1,10	2,61	3,26

¹⁾ průměrné ceny za jednotku v prosinci příslušného roku

UŽITEČNÉ ODKAZY

www.czso.cz/narodni_ucty
www.czso.cz/zemedelstvi
www.czso.cz/stavebnictvi
www.czso.cz/zahranicni_obchod
www.czso.cz/databaze_zahr_obchod
www.czso.cz/sluzby
www.czso.cz/ceny
www.czso.cz/mira_inflace

www.cnb.cz Česká národní banka
www.mpo.cz Ministerstvo průmyslu a obchodu
www.businessinfo.cz Businessinfo – oficiální portál pro podnikání a export

KVÍZOVÉ OTÁZKY

Odpovědi na kvízové otázky najdete na konci publikace.

- O kolik procent se mezi roky 1993 a 2003 zvýšil počet jednotek zapsaných v Registru ekonomických subjektů?
- Umíte odhadnout, ve kterém odvětví se počet registrovaných jednotek v mezidobí od r. 1993 do r. 2003 nejvíce zvýšil?
- Ve kterém odvětví naopak došlo k poklesu počtu registrovaných jednotek v mezidobí od r. 1993 do r. 2003?
- V jakém odvětví průmyslu pracovalo v roce 2002 nejvíce osob?
- V tabulce je důležité odvětví národního hospodářství - v tabulce „Výroba vybraných výrobků“ najdete položku a postupně zapisujte do řádků:

	5.1								
5.2									
	5.3								
	5.4								
5.5									
	5.6								
	5.7								

- tu, které se v r. 1993 vyrobilo 421 tisíc tun, a zapište prvních 5 písmen
- tu, které se v r. 2003 vyrobilo 5 021 tisíc kusů, a zapište první slovo
- tu, které se v r. 2000 vyrobilo 49 854 tisíc tun, a zapište první slovo
- tu, které se v r. 1995 vyrobilo 36 054 tun
- tu, které se v r. 2003 vyrobilo 917 kusů
- tu, které se v r. 1993 vyrobilo 108 335 tun, a zapište první slovo
- tu, které se v r. 2003 vyrobilo 5 855 tis. kusů, a zapište
- Poznáte z mapky uvedené v části „Zemědělství“ úrodná povodí našich řek?
- Umíte posoudit z předložených údajů v části „Zemědělství“, jak se v čase mění jídelniček občanů ČR?
- Spočítejte, kolik zajců připadalo v roce 2003 na 1 ha honební plochy.
- O kolik byla v roce 2003 průměrná plocha bytu v rodinném domku větší než v bytovém domě?
- Víte, co to je obchodní bilance?
- S kterými čtyřmi státy, uvedenými mezi našimi obchodními partnery, měla Česká republika v roce 2003 aktivní obchodní bilanci?
- Hranice kterého státu občané ČR nejvíce využívají při výjezdu do zahraničí?
- O kolik procent se zvýšil počet osob přepravovaných letecky mezi roky 1994 a 2003?
- Podívejte se na tabulku o regionální struktuře HDP a najděte dva kraje, které se na celkovém HDP České republiky podílely v r. 2003 nejméně a ty kraje, které se podílely nejvíce!
- Které zboží bylo v roce 2003 levnější než v roce 1989?